

ადამიანის ბედნიერება, სინდისი და მოვალეობები

მეტრეველი ლია

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი

<https://doi.org/10.52340/idw.2021.532>

აბსტრაქტი. კაცობრიობის წინაშე ძველთაგანვე იდგა კითხვა - რა არის მთავარი ადამიანის ცხოვრებაში, რისთვის ღირს სიცოცხლე?

ზოგიერთი ფილოსოფოსი უმაღლეს ღირებულებად მიიჩნევდა ბედნიერება-ტკბობა-ნეტარებას. შესაბამისად, ადამიანის სიცოცხლის აზრსაც მის მიღწევაში ხედავდა (დემოკრიტე, ეპიკურე და ეპიკურელები, ფრანგი და ინგლისელი მატერიალისტები, ფოიერბახი, რუსი რევოლუციონერ-დემოკრატები), ხოლო სხვანი - მოვალეობის მიხედვით ცხოვრებას განიხილავდნენ უმაღლეს ღირებულებად (სოკრატე, პლატონი, სტოელთა სკოლა, კანტი და ნეოკანტური სკოლები) ბედნიერების ეთიკის მიხედვით ზნეობის მთავარი ორიენტირი არის ბედნიერებისაკენ სწრაფვა; ზნეობა ის არის, რასაც ადამიანი ბედნიერებისაკენ მიჰყავს. ეს არ გამორიცხავს დროებითი ტანჯვის და უსიამოვნების მომენტს საბოლოო ნეტარების მიღწევს მიზნით.

ადამიანის სიცოცხლის აზრად ბედნიერების ამგვარმა გაგებამ და ტკბობა-ნეტარების აღიარებამ საზოგადოების ყველა ფენას გაუჩინა ბედნიერებისაკენ სწრაფვის სურვილი. ამან კი გამოიწვია ადამიანთა ინტერესების ურთიერთმეჯახება, კონფლიქტები და ხშირად შეურიგებელი წინააღმდეგობები.

ეთიკური რიგორიზმი ზნეობას აფუძნებდა მხოლოდ და მხოლოდ მოვალეობის გრძნობაზე და გამორიცხავდა ადამიანის სპონტანურ მისწრაფებებს. იგი არსებითად ასკეტიზმის იგივეობრივია. 19

და მოვალეობის ეთიკის წარმომადგენელთა აზრით, ადამიანის სიცოცხლის აზრი ადამიანური ცხოვრების სპეციფიკაში უნდა ვეძებოთ. თუ ადამიანის სიცოცხლის აზრს ბედნიერებისადმი და ტკბობა-ნეტარებისადმი მისწრაფებაში დავინახავთ, მაშინ ადამიანური ცხოვრება არაფრით არ დგას ცხოველთა არსებობაზე უფრო მაღლა - ცხოველთა ქცევის მარეგულირებელიც ხომ სიამოვნება-ტკბობა-ნეტარებაა! ადამიანი ცხოველთა სამყაროზე მაღლა დგას იმდენად, რამდენადაც მას შეუძლია მოთოკოს თავისი მისწრაფებები სიამოვნებათა წყაროების მიმართ და იცხოვროს მოვალეობების მიხედვით. ეს მოვალეობები ადამიანებს აქვთ როგორც სამშობლოს, ახლობლებისა და კაცობრიობის წინაშე, ასევე საკუთარი თავის წინაშეც. მაგალითად, საკუთარ ჯანმრთელობა-სილამაზეზე, ცოდნის შეძენაზე, ზნეობრივ სრულყოფილებაზე ა. შ. ზრუნვა.

მოვალეობის შესრულება დიდ სულიერ დამაბულოებას, საკუთარი თავის მიმართ მკაცრ დამოკიდებულებას მოითხოვს, სწორედ ამიტომ არის მოვალეობის მიხედვით ცხოვრება ადამიანური არსებობის სპეციფიკა, რაც ადამიანს აძლევს საკუთარ ღირსებისა და სრულყოფილების შეგნებას.

ეთიკის ისტორიკოსები აღნიშნავენ, რომ საბოლოო ჯამში, „უკანა კარებიდან“, მოვალეობის ეთიკაც ბედნიერების ეთიკამდე მიდის, რადგან იგი ადამიანებს მოვალეობის შესრულების გზით ბედნიერების მიღწევას პირდება. 50

ამავე ლოგიკით, ბედნიერების ეთიკას მიაკუთვნებენ ქრისტიანულ ეთიკასაც. ქრისტიანულ ეთიკაში ხაზგასმულია ადამიანის მოვალეობები ღმერთის, მშობლების, სხვა ადამიანებისა და თვით მტრების მიმართაც კი. ამავე დროს, ამ მოვალეობათა პირნათლად შესრულებისათვის ადამიანს პირდება ღვთის წყალობას ამ ქვეყნად და სამოთხეს იმ ქვეყნად.

ეს კი სხვა არაფერია, თუ არა ბედნიერება. 44

მოვალეობას, როგორც ადამიანური ცხოვრების თვითმიზანს, აღიარებდა იმანუელ კანტი. მისი აზრით, ზნეობა და ზნეობრივი ქცევა მოვალეობის შეგნებას უნდა დაეფუძნოს, ქცევის ყოველგვარი შედეგების მიუხედავად (იხ. კანტის კატეგორიული იმპერატივი).

საკვანძო სიტყვები: მორალი, ეთიკა, ზნეობრივი ქცევა, მოვალეობა, ბედნიერება.

ქართული ეთიკის ფუძემდებლის - გელა ბანძელაძის აზრით, ეთიკა, პრობლემების გადამწვეტისას, უნდა ამოდიოდეს პიროვნებისა და საზოგადოების ინტერესთა ჰარმონიის პრინციპიდან. ეს მოხსნის ბედნიერებისა და მოვალეობების ცნებათა ურთიერთდაპირისპირებულობას, რასაც ადგილი ჰქონდა ტრადიციულ ეთიკაში.

ბედნიერება დამოუკიდებლად არსებული ღირებულება კი არაა, არამედ, ესაა მოვალეობის შესრულებისა და სუფთა სინდისის სასიამოვნო განცდა, ანუ, ბედნიერების ძირითადი შინაარსი, წყარო და საფუძველი არის მოვალეობა.

ბედნიერებისა და მოვალეობების ცნებები ერთმანეთს კი არ ექვემდებარებიან, არამედ ისინი ერთმანეთში გადადიან, ერთმანეთს განსაზღვრავენ და ასაბუთებენ, ხოლო სინდისი არის ერთგვარი „ცენზორი“, რომელიც ადამიანს „ანიჭებს“ ან „არ ანიჭებს“ ბედნიერების უფლებას.

პირადი თუ საზოგადოებრივი ბედნიერება არ არსებობს მოვალეობის გარეშე, ხოლო ყოველგვარი მოვალეობის საბოლოო მიზანი მაინც ბედნიერებაა, პირადი იქნება ის თუ საზოგადო. ამიტომ, გელა ბანძელაძე ბედნიერების ერთ-ერთ მთავარ პირობად მოვალეობის პირნათლად შესრულებას და ამის საფუძველზე სუფთა სინდისს მიიჩნევს.

იმანუელ კანტი ბედნიერებას განსაზღვრავს, როგორც „არსებობის სასიამოვნოობის პერმანენტულ განცდას.“ სხვა სიტყვებით: ადამიანი ბედნიერია მაშინ, როცა მას უხარია და სიამოვნებას ანიჭებს საკუთარი არსებობა და ეს განცდა დროში რამდენადმე გახანგრძლივებულია.

ბუნებრივად დაისმის კითხვა: რა შემთხვევაში შეიძლება ანიჭებდეს ადამიანს სიამოვნებასა და სიხარულს საკუთარი არსებობა? ამ კითხვაზე პასუხი იძლევა ბედნიერების წყაროების დახასიათებას.

ადამიანის ბედნიერებაზე საუბარი მხოლოდ მაშინ იწყება, როცა მას აქვს საარსებოდ აუცილებელი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების პირობები, თუნდაც მინიმალურად. ესენია: კვების, ჩაცმა-დახურვის, ჯანმრთელობის, მშვიდობიანი ცხოვრების და სხვა გარანტიები. თუ საზოგადოებას მოგვარებული აქვს არსებობის ეს მინიმალური პირობები - არ აწუხებს ჭამა-სმისა და ჩაცმა-დახურვის ყოველდღიური საზრუნავი, არც ტკივილები ტანჯავს და არც მის ირგვლივმყოფების სიცოცხლეს ემუქრება საფრთხე - მხოლოდ მაშინ შეიძლება დადგეს ამ საზოგადოების წევრთა ბედნიერების საკითხი.

ცხოვრების ამ მინიმალური პირობების არსებობის შემდეგ, ბედნიერების მთავარ წყაროდ მოვალეობა, მოვალეობის მოხდის სასიამოვნო განცდა და სუფთა სინდისი არის მიჩნეული.

ადამიანის ცხოვრება მოვალეობების რთული კომპლექსია. მას აქვს მოვალეობები საკუთარი თავის, ოჯახის, მეგობრებისა და ახლობლების, სამშობლოსა და მთელი კაცობრიობის წინაშე. რელიგიური ეთიკის მიხედვით, ყველა ეს მოვალეობა არის ღმერთის მიერ დაწესებული და მისი პირნათლად შესრულება ნიშნავს ღვთის ნების მიხედვით ცხოვრებას, რაც ამქვეყნიური და იმქვეყნიური ბედნიერების მიღწევის გზას წარმოადგენს.

ბედნიერების განცდა სუბიექტურია და თვით ადამიანის ბუნებაზეა დამოკიდებული, თუ რამდენად ინტენსიურად განიცდის ამა თუ იმ მოთხოვნილების დაკმაყოფილების პროცესში მიღებულ სიამოვნებას ან რომელი ღირებულება არის მისთვის უმთავრესი. მაგალითად, თუ ადამიანში ძლიერია (ინტენსიურია) პატივმოყვარეობის გრძნობა, მას არსებობის სიხარულს შესაძლოა ანიჭებდეს წარმატებული სამსახურეობრივი საქმიანობა, მიუხედავად იმისა, რომ მოუგვარებელი ჰქონდეს ოჯახური, მეგობრული ან სხვა

ურთიერთობები. მაგრამ თუ მასში ოჯახი ან მეგობრებია მთავარი ღირებულებები, პირად საქმიანობაში ვერავითარი წარმატებები ვერ მოუტანს ბედნიერებას. ან: დედობამ ქალს შეიძლება ისეთი ძლიერი სიხარული და ბედნიერება მიანიჭოს, რომ ეს განცდა ვერ დაჩრდილოს მეუღლის დაღატკა ან ეკონომიკურმა ხელმოკლეობამ.

ხშირად, ადამიანს არსებობის სიხარულს და ბედნიერებას ანიჭებს რომელიმე სიყვარულის რეალიზაცია: თავისუფლება, მეცნიერული აღმოჩენა, მუსიკა, ლიტერატურა, თეატრი ან კინო (ხელოვნება). ბუნების მშვენიერება, ოჯახური ცხოვრების იდილია, ვინმეს გახარების, სამართლიანი საქმეების, უანგარობის, რაიმე მაღალი ღირებულებისათვის თავგანწირვის (ზნეობის) გამოვლინებები, შემოქმედებითი პროცესი, კარგი ჩაცმა-დახურვა, გემრიელი სმა-ჭამა, ლამაზი ავეჯი და ა. შ. რაც უფრო ბევრი რამ უყვარს ადამიანს, მოვალეობასთან შერწყმული სიყვარულით, მით უფრო ხშირად არის იგი ბედნიერიც და უბედურიც. ბედნიერია იმიტომ, რომ ცხოვრება არც ისე მკაცრია, ზოგიერთ მათგანს მაინც რომ ვერ მიაღწიოს! უბედურია იმიტომ, რომ ხშირად ცხოვრება ისე ხელგაშლილი როდია, ადამიანმა თავისი ყველა სიყვარულის რეალიზაცია რომ შეძლოს! ვნებათა ასეთი მონაცვლეობა მიაჩნიათ ცხოვრების შინაარსად და განვითარების ერთ-ერთ მთავარ პირობად. ადამიანის სურვილების, მოთხოვნილებებისა და საერთოდ ბედნიერებისადმი მისწრაფების რეალიზაცია ქვეყნის ეკონომიკურ-პოლიტიკურ მდგომარეობასთან ერთად, თვით პიროვნებაზე, მის აღზრდასა, ხასიათსა და შესაძლებლობებზე არი დამოკიდებული.

ყოველი სიამოვნება დროებითი პროცესია; იგი მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას ახლავს. დაკმაყოფილების შემდეგ კი მოთხოვნილება და მასთან ერთად სიამოვნებაც ქრება. მაგრამ თუ ერთი მოთხოვნილება და მისი დაკმაყოფილების პროცესი სხვა მრავალ ინტენსიურ მოთხოვნილებებსა და მათ დაკმაყოფილებასთან არის დაკავშირებული, სიამოვნება-სიხარულის პროცესი დროში მენ-ნაკლებად ხანგრძლივდება, რაც ბედნიერებად განიცდება, ხოლო რადგან მოთხოვნილებების დაკავშირებათა ასეთი ზრდა არ შეიძლება უსასრულო იყოს, ადრე თუ გვიან ეს განცდა ქრება.

ხშირად ახალგაზრდის მრავალ მოთხოვნილებათა შორის დომინირებს სიყვარულის, ლამაზი ჩაცმა-დახურვის, მომავალი საქმიანობის არჩევა-დაუფლების სურვილი. გარკვეულ პერიოდში ეს მოთხოვნილება-სურვილები მიზანსაც წარმოადგენენ. თუ იგი წარმატებით აღწევს ამ მიზნებს - ბედნიერია და, რაც მთავარია, თვითონ განიცდის ამ ბედნიერებას, ანუ უხარია, რომ არსებობს. ზოგჯერ მხოლოდ სიყვარულიც საკმარისია ბედნიერების განცდისთვის. მაგრამ ეს გრძნობა დროებითია და გარკვეული პერიოდის შემდეგ ქრება. ქრება არსებობის სასიამოვნოობის განცდაც. თუ არ იზრდება მოთხოვნილება-სურვილები და მისი მიღწევის პერსპექტივები, ცხოვრება ჯერ უინტერესო, შემდეგ კი უსიამოვნოც ხდება. ამიტომ, ეთიკოსებს მიაჩნიათ, რომ ადამიანის მოვალეობაა, განუწყვეტლივ იზრუნოს საკუთარი მოთხოვნილება-სურვილების გაზრდა-გაფართოებაზე, რაც მრავალმხრივი საქმიანობის პროცესში არის შესაძლებელი: როცა ადამიანი სათანადო ასაკში ეუფლება სხვადასხვა საქმიანობის ჩვევებს (სხვაზე ზრუნვის, სილამაზის შექმნის და ა.შ.), ხდება მათი ჩართვა მოთხოვნილებათა სისტემაში. მაშინ ადამიანს ისევე ახარებს, ვთქვათ, ვაზის მოვლა (და არა ქანცის გაწყვეტამდე შრომა), როგორც სხვების გახარება საჩუქრით, კეთილი რჩევით თუ საქმეში წახმარებით, როგორც მშვენიერი ფილმის გადაღება, სურათის დახატვა ამ მელოდიის შექმნა. განსხვავება მხოლოდ ისაა, რომ ხელოვნების ნიმუშის შექმნა ყველას არ შეუძლია სათანადო ბუნებრივი და ეკონომიკური მონაცემების გარეშე. ხოლო ზნეობრივი ქცევები და მასთან დაკავშირებული სიამოვნებები ყოველთვის ხელმისაწვდომია. რაც უფრო მეტი და მრავალრიცხოვანია მოთხოვნილებები, მით მეტია მათი დაკმაყოფილების შესაძლებლობები და, მაშასადამე, სიამოვნებაც.

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, გელა ბანძელაძე ბედნიერებას ასე განმარტავს: **„ბედნიერება არის მუდმივად მზარდი მატერიალური და სულიერი მოთხოვნილებების მაქსიმალური დაკმაყოფილებისაკენ სწრაფვა.“**

ამ განმარტებიდან გამომდინარეობს, რომ მოთხოვნილებებს, მატერიალურადაც და სულიერადაც, ახასიათებთ მაქსიმალური დაკმაყოფილებისაკენ სწრაფვა. მაგრამ თუ ისინი

საბოლოოდ დაკმაყოფილდნენ, ამით მთავრდება სიამოვნებაც და განვითარების პროცესიც. ამიტომ, ღმერთმა თუ ბუნებამ ისე შექმნა ადამიანი, რომ მისი მოთხოვნილებები მუდმივად იზრდება, რის გამოც იგი თითქმის არასდროს არაა კმაყოფილი. ესაა ადამიანის მუდმივი აქტიურობის მექანიზმი და საზოგადოების განვითარების გარანტია.

ბედნიერების ამგვარი განმარტება იმასაც უწევს ანგარიშს, რომ არსებობს ადამიანთა შორის ინდივიდუალური სხვაობები ბედნიერების წყაროების განცდის თავლსაზრისით: ზოგ ადამიანში მატერიალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებისაკენ სწრაფვა სჭარბობს. ზოგში - სულიერისა; ყველას ერთნაირად აქვს უფლება ბედნიერებაზე, თუკი იგი ხელს არ უშლის სხვა ადამიანის მისწრაფებას ბედნიერებისადმი.

ძველ ინდურ რელიგიებში საწინააღმდეგო თავლსაზრისს ვხვდებით: იქ ვნებები და სურვილები ადამიანის უსიამოვნებისა და ცხოვრებით უკმაყოფილების მიზეზად არის მიჩნეული. ადამიანის სიცოცხლის აზრი მდგომარეობს მათ აღმოფხვრასა და გულგრილობის, სულის მშვიდი, აუღელვებელი მდგომარეობის მიღწევაში, რასაც ისინი ნირვანას უწოდებენ.

ქრისტიანული რელიგია სიყვარულის რელიგიაა. იგი ადამიანს მტრის სიყვარულსაც კი ასწავლიან, რაც სიყვარულისა და მოვალეობის დაკავშირების მოთხოვნას წარმოადგენს.

რელიგიის მიხედვით სიყვარული ადამიანში ღმერთის მიერ არის ჩანერგილი. მეცნიერების მიხედვით კი, იგი არის სიცოცხლის განვითარების კანონზომიერების აუცილებელი გამოვლენა. ორივე მათგანს - რელიგიასაც და მეცნიერებასაც - მიაჩნია, რომ სიყვარულის თანშობილი უნარი ადამიანური ცხოვრების პროცესში აღიზრდება და ადამიანური სიყვარულის სახეს იძენს. ადამიანური სიყვარული კი არის მორალური, ესთეტიკური და ინტელექტუალური მოთხოვნილებების სინთეზი. მაგ., ქალ-ვაჟის სიყვარულის ბუნებრივი გრძნობა გულისხმობს ესთეტიკური, ინტელექტუალური და მორალური მოთხოვნილებების მრავალფეროვნებას. მათში შედის როგორც საყვარელ ადამიანზე, ახლობელზე, მეგობრებზე და სხვების ინტერესებზე ზრუნვა, ასევე მომავალ თაობაზე ზრუნვის მოთხოვნილებები. ყოველივე ამას ეთიკაში მოვალეობას, ანუ სხვის წინაშე პასუხისმგებლობის გრძნობას უწოდებენ. თუ ქალ-ვაჟს ურთიერთისადმი მისწრაფება და მოვალეობის გრძნობა ერთმანეთს დაშორდა, მაშინ სიყვარულის ნაცვლად წუთიერ გატაცებას აქვს ადგილი, რაც ბედნიერების ნაცვლად უსიამოვნებისა და შესაძლოა უბედურების მიზეზიც გახდეს.

ზოგჯერ ფიქრობენ, რომ შეუძლებელია სიყვარულის გრძნობისა და მოვალეობის ერთმანეთთან დაკავშირება, რომ მოვალეობა კლავს გრძნობას და ა.შ. ეთიკოსების აზრით, ქალ-ვაჟის (თუნდაც პარტნიორების) სიყვარული, ურთიერთმოვალეობის გარეშე, დაემსგავსებოდა ცხოველურ ურთიერთობებს და მას არაფერი ექნებოდა საერთო ბედნიერებასთან. სხვაა, როცა უსიყვარულო მოვალეობასთან გვაქვს საქმე - მაშინ მოვალეობა ტანჯვა და ზოგჯერ უბედურებად განიცდება. ამიტომ არის მათი ურთიერთკავშირი ზნეობის იდეალი.

სიყვარულისა და მოვალეობის გრძნობების დაკავშირება აღზრდით არის შესაძლებელი. როცა ბავშვობიდანვე ერთმანეთს უკავშირდება ეს ორი გრძნობა, მაშინ აღარ „მტრობენ“ ისინი ერთმანეთს და მათი ჰარმონია სუფთა სინდისის სახით განიცდება. სწორედ მაშინ აძლევს სინდისი - ეს უმკაცრესი ცენზორი - ადამიანს არსებობის სასიამოვნოობის პერმანენტული განცდის უფლებას. ამის გამო არის ზნეობრივი აღზრდის მთავარი ამოცანა ბედნიერებისადმი მისწრაფების დაკავშირება მოვალეობასთან და სინდისთან.

მაშასადამე, ადამიანთა მისწრაფებას სიამოვნებისადმი არეგულირებს მოვალეობის გრძნობა, რომელიც აღზრდის პროცესში ყალიბდება და სუფთა სინდისის საფუძველზე ბედნიერების განცდის პირობას წარმოადგენს.

ბედნიერება, როგორც მოვალეობისა და სინდისის სინთეზი, ზნეობრივი ადამიანის მახასიათებელს წარმოადგენს. ეს იმას ნიშნავს, რომ ბედნიერი შეიძლება იყოს ის, ვინც ზნეობრივია, ანუ ის, ვინც სიყვარულით ასრულებს თავის მოვალეობას. უსიყვარულოდ ზნეობრივ ადამიანებთან კი არ გვაქვს საქმე, არამედ წესიერთან, წესიერი კი ყოველთვის როდია ბედნიერი!

პრაქტიკულად არ არსებობს იდეალურად ზნეობრივი სრულყოფილება. ამიტომ არის ბედნიერების განცდა იშვიათი! ზნეობრივად სრულყოფილი არის ღმერთი. პრაქტიკულად არსებობენ მხოლოდ იდეალთან მეტ-ნაკლებად მიახლოებული ადამიანები; პიროვნება მით უფრო ზნეობრივია, რაც უფრო უახლოვდება იდეალურ ზნეობას და, პირიქით, მით უფრო უზნეოა, რაც უფრო შორდება მას (ღვთის ნებას). ეთიკოსები ამტკიცებენ, რომ უზნეო ადამიანს არ შეიძლება ჰქონდეს ბედნიერების განცდა, რადგან სინდისი - ეს უმკაცრესი მსაჯული, არ ამღევს მას ამის უფლებას, რაც უნდა ძლიერ სიამოვნებას განიცდიდეს იგი!

რელიგიური ეთიკის მიხედვით ხომ ყოველ ადამიანში ღმერთი არსებობს სინდისის სახით! რაც უნდა უზნეო-უსინდისოდ გამოიყურებოდეს, თავის თავთან მარტოდ დარჩენილი ადამიანი უსათუოდ განიცდის სინდისის მტანჯველ გრძნობას, რომელიც მას არ ამღევს ბედნიერების განცდის უფლებას. მაშასადამე, გამოდის, რომ ბედნიერების განცდის პირობები მით მეტია, რაც უფრო ზნეობრივია, მით უფრო განიცდის სხვების უბედურებას - ავადმყოფობას, სიღარიბეს, უვიცობას, უზნეობას... მაკამუდრას მიხედვით, ბუდა ჯერ კიდევ იცდის სამოთხის კართან! მან ვერ გაბედა იქ შესვლა (ბედნიერებაში), რადგან კაცობრიობა ვერ მიატოვა ამქვეყნიურ ცოდვებში ჩაძირული! სანამ ერთი ადამიანიც კი არის ამ ქვეყნად უზნეო და უბედური, მანამ ვერ ერთი ადამიანი ვერ შევა სამოთხეში! ამის უფლებას არ მისცემს მას სინდისი!

ამ მოსაზრებაში გადმოცემულია ადამიანთა ერთიანობის იდეა - ერთი ადამიანი კაცობრიობის ნაწილია; ნაწილი არ შეიძლება ბედნიერი იყოს მთელის გარეშე. ამიტომ არის ცალკეული ადამიანის ბედნიერება ხანმოკლე და იშვიათი.

ამიტომ, საკაცობრიო ბედნიერების მიღწევის გზების ძიება იყო და არის პროგრესულად მოაზროვნე ადამიანთა ზრუნვის საგანი.

ლიტერატურა:

1. გ. ზანძელაძე „ეთიკა“, თბილისი, 1980 წ.
2. გ. ზანძელაძე. ზნეობრივი პროგრესის თეორია და პრაქტიკა, თბილისი, 1982 წ.
3. გ. ზანძელაძე. შინაგანი და გარეგანი კულტურა. თბილისი. 1975 წ.
4. ზ. კაკაბაძე, წერილები, თბილისი, საბჭოთა საქართველო. 1972.
5. მამარდაშვილი. ფილოსოფიის საფუძვლები. მეცნიერება 1992 წ.
6. თ. ბუაჩიძე, თანამედროვე დასავლური ფილოსოფიის სათავეებთან "Carpe diem" 2013.
7. Э. Фром. Психоанализ и этика. М. 1993.
8. კარლ გუსტავ იუნგი. ანალიზური ფსიქოლოგიის საფუძვლები, თბილისი, 1995.

HumanH happiness, Conscience and Duties

Metreveli Lia

Georgien Technical University, Tbilisi

Abstract

Mankind has long faced the question - what is the main thing in human life, Why is life worth living?

Some philosophers considered happiness-pleasure-bliss to be the highest value. Consequently, the meaning of human lifewas seen in achieving all this (Democrats, Epicureans and Epicureans, French and English materialists, Feuerbach, Russian Revolutionary Democrats), while others viewed life in accordance with duty.

According to the ethics of happiness, the main orientation of morality is the pursuit of happiness; Morality is what leads a person to happiness. This does not preclude a moment of temporary suffering and distress in order to achieve ultimate bliss.

Such an understanding of happiness and the recognition of bliss as the meaning of human

life has aroused the desire of all sections of society to strive for happiness. That caused a collision between the interests of people, often irreconcilable conflicts and contradictions.

Ethical rigorism based morality solely on a sense of duty and ruled out human spontaneous aspirations. It is essentially the same as asceticism.

And according to the representatives of the ethics of duty, we should look for the meaning of human life in the specifics of human life. If we see the meaning of human life in the pursuit of happiness and bliss, then human life is nothing higher than the existence of animals - the regulator of animal behavior is also pleasure-enjoyment-bliss! Man stands above the animal world so much that he can subdue his aspirations towards sources of pleasure and live according to his\her duties. People have these responsibilities to the homeland, relatives and humanity, as well as to themselves. For example, taking care of your own health-beauty, acquiring knowledge, moral perfection.

Performing duty requires great spiritual tension, a strict attitude towards oneself, that is why living according to duty is the specificity of human existence, which gives a person a sense of dignity and perfection.

Ethics historians point out that eventually, from the "back door", the ethics of duty also goes to the ethics of happiness, because it promises people to achieve happiness through the performance of duties.

By the same logic, ethics, happiness attributed to Christian ethics too. Christian ethics emphasizes man's responsibilities to God, his parents, other people, and even his own enemies. At the same time, this will faithfully discharge the duties of the person promises to God's mercy in this world and paradise in the country. It is nothing but happiness.

Duty as the end of human life was recognized by Immanuel Kant. In his view, morality and moral behavior must be based on a sense of duty, regardless of any consequences of the behavior (see Kant's categorical imperative).

Keywords: Morality, ethics, moral behavior, duty, happiness.